

Magyarok és szlávok

Nemzetközi tudományos ülés Szegeden

A József Attila Tudományegyetem szláv filológiai tanszéke kétnapos nemzetközi konferenciát szervezett *Magyarok és szlávok* címmel. A Szegedi Akadémiai Bizottság székházában tegnap tartott ünnepélyes megnyitón ott voltak a szláv nyelvek, az irodalom, a történelem, a kultúra hazai és külföldi kutatói, a szegediek mellett a budapesti, a pécsi, a debreceni, valamint az újvidéki, krakkói, belgrádi, szófiai, moszkvai egyetemek és számos főiskola oktatói. Ők az előadói a szekcióüléseknek: két szekcióban irodalomtudományi témákról lesznek ismerttétek és viták, a harmadikban nyelvtörténettel, a negyedikben nyelvészeti témákkal, az ötödikben kultúrtörténeti kutatási eredményekkel ismerkedhetnek meg a résztvevők. A szekcióüléseket mindkét napon a JATE Egyetem utcai épületében tartják.

A tudományos ülés megnyitóján *Róna-Tas András*, a JATE rektora üdvözölte a vendégeket – orosz nyelven. Megragadta az alkalmat, hogy a nemzetközi tudós társaság támogatását kérje a három szomszédos egyetem közös tervének megvalósításához: a temesvári, az újvidéki és a szegedi egyetem nemzetközi intézetet szeretne életre hívni a délkelet-európai kutatások összehangolására. A szándéknyilatkozatot egy hónap múlva, Újvidéken tervezik aláírni.

Az akadémiai bizottság nevében *Szárdeczky-Kardoss Samu* professzor mondta el a megnyitón, hogy különösen nekünk, magyaroknak rendkívül fontosak a mostanihoz hasonló tudományos ülések. Ezer évnél is hosszabb ideje tart érintkezésünk a körülöttünk élő szláv népekkel; kultúrájuk, tudományosságuk, nyelvük megismerése életünk reális alakításához elengedhetetlen. A történelem az élet tanítómestere – mondhatjuk Ciceróval; mivel az is tudjuk, hogy a történetírás nem mindig szolgálta jól a magyarok és a szlávok háborítatlan együttélését, bizonyosan szükség van egymás múltjának elfogulatlan ismeretére. Ezt szolgálja a mostani konferencia is.

Szegedi tudósok előadásai hangzottak el a plenáris ülésen: *H. Tóth Imre* Visegrád és Szava, *Fried István* A szláv irodalmak jelentősége a magyar irodalom alakulásában, *Fejér Ádám* Hasek és a cseh kultúra címmel ismertette kutatási eredményeit.

Az alkalomból kamarakiállítás nyílt a Somogyi Könyvtárban, amelyen különböző szláv nyelveken írt kiadványokat mutat be a „Szláv kultúra baráti körének” szegedi tagozata.

Esélyeink – nizzai történészek szerint

Kapcsolatok új dimenziói

A mostanában nálunk is egyre jelentőségesebbnek értékelt térség, a Mediterrán francia kutatói, specialistái vendégeskedtek ezen a héten a JATE politikaelméleti tanszékén: *André Nouchi* professzor, aki 1968-ban megalapította a nizzai egyetemen a Mediterránnummal foglalkozó kutatóintézetet, történész és oktató, s aki széleskörű nemzetközi kapcsolatokat épített ki intézete és más országok hasonló témában dolgozó egyetemi tanszékei között; szegedi tartózkodásának is az a célja, mondta a professzor, hogy elmélyítsék a kapcsolatot, amit a térség kutatásával foglalkozó itteni oktatókkal, elsősorban *Nagy László* tanszékvezető docenssel már korábban létesítettek. Elkísérte az útra *Robert Escallier*, a nizzai intézet igazgatója is.

Mindketten megerősítették: a mediterrán térség kutatóinak mint új terep is rendkívül érdekes Kelet-Európa, s benne természetesen Magyarország. A modernizáció és annak társadalmi hatásai, következményei ugyanis nagyjából hasonlóak nálunk, mint a mediterrán térség országában. Itteni tapasztalataik és a korábbi tudományos együttműködés során szerzett ismereteik alapján a francia kutatók arra a meggyőződésre jutottak, hogy a de-

mokratizálódó kelet-európai államok közül Magyarországon van meg leginkább a társadalmi átalakulás gazdasági alapja. Számunkra, akik itt élünk, érdekes lehet, hogy a mediterrán országokhoz viszonyító franciák elsősorban a mezőgazdaságunkat találják dinamikus fejlődésre alkalmas ágazatnak. Nagyon jó véleménnyel vannak az ország tudományos potenciáljáról is és sokra bicskölnek az új, eddig kevésbé ismert dolgok iránti, szerintük általános kíváncsiságot és nyitottságot, az innovatív készséget. Más, országunkkal mostanában ismerkedő külföldi tudósokhoz, sőt, gazdasági szakértőkhöz hasonlóan a nizzai történészeknek is az a véleményük, hogy Magyarország legjelentősebb és leghatékonyabb tökéje – a szürkeállomány.

Az egyetemek közötti kapcsolatok rendszerében új lehetőséget jelent a szegedieknek a Tempus program: oktatók cseréjét tervezik; szeptemberben közösen rendeznek konferenciát a Mediterránnum kutatási témáiból – Szegeden. A nizzai egyetemi intézet egyébként rendszeresen, kétféle szervezésű tudományos konferenciákat; a legutóbbin, amelyet *Burzsoák és notabilitások a Mediterránnumban* címmel tartottak, ott volt *Nagy László* is.

Egérfogó

TANDI LAJOS

Iskolaudvaron nőtem fel. Poros placcon három hársfa állt, hátul az udvari WC-k sora gyermekmértű, huzatos. Télen a tanterem széngázszagú terében az olajos padlón játszottunk, nyakig krétásan tanítást. Pedig még nem ismertük Bródy híres színművét, s megannyi hétköznapi pedagógus drámáját. Számunkra a szülői példa volt az egyetlen, a követendő, a magasztos. Hármán is tudtunk sorakozni, naplót vezetni. Feleltünk és feleltettünk, leckét adtunk egymásnak, s leckét kaptunk egymástól. Családunk szinte minden tagja pedagógus volt – egy generáció fele immár a sírban, másik fele nyugdíjas tanítóként a létezés minimumán tengődik. Az én zsembem is tanári diplomát nyomtak először, ám aztán úgynevezett

pályaelhagyó lettem,

amiért meg is dorgáltak az egyetemi újságban. De nem szabadultam meg e pályától, feleségem tanár. Akad hát némi ismeretem és tapasztalatom nemcsak az olajos padlójú régi tanterem világából, de mai keservekből is. Nehogy azt higgye valaki, hogy elfogult vagyok e pálya iránt: életem nagy csalódásai is pedagógusokhoz kötődnek. Pontosan emlékszem, az általános iskola harmadik osztályában ilyenkor, pedagógusnap előtt, napokig izgalomban éltünk gyűjtögetve a forintokat-filléreket, hogy valami módon megajándékozzuk idősödő tanító néinket. Föl is készültünk becsülettel, s fől sorakoztunk a tanítói lakás ajtajában, reszkető kezünkben egy hatalmas cserép hortenziával. Amely néhány perc múlva utánunk repült szitkok kíséretében. Merthogy – mint kiderült – Faragó tanító néni utálta a hortenziát. Meg valószínűleg a gyerekeket is. Néhány évvel később az iskola 400 tanulója előtt álltam megszegegyelve, miközben K. Gábor tanár úr porcelánfehérre keményített köpenyében féműlő vonalzójával suhintott összezárt ujjaimra. Társaim egyik fele sziszegett, másik röhögött. Mág nem tudom, miért kaptam, de K. G-t azóta sem tudtam szívembe zárni. Mint ahogy az „életlen tanár bácsi” sem, aki miközben a kristályok szerkezetéről magyarázott, a kezében lévő hatalmas kódarabbal suhintott hátraforduló koponyámrá, hogy kiserkent a vérem. A gyermeki gyűlölet egekig magasodhat. Persze, mindenkinek vannak történetei és természetesen nemcsak negatív élmények. Feledhetetlenek Puskás tanár bácsi sólyomröptetési, Stef tanár úr filozófiai eszmefuttatásai és ha az ember kezébe vesz egy régi osztályfénypépet, vagy az érettségi tablóját, sorjáznak a tanárok szellemes gúnynevei: Cinober, Réztorkú, Gipszjóska, Nemtanár.

Sosem értem, hogy miért a társadalom egyik legmegaláztatottabb és kiszolgáltatottabb rétege a pedagógusoké. Miért kellett nekik már a harmincas években nyakukban magukat ajánló táblákkal sétálni, miért kellett munkanélkülként házitanítóskodni kószter, kvártélyért butácska úrigyerekeket pallérozni, miért a sokat emlegetett kontrasztelekció, miért az anyagi megnyomorítottság, a gyerekektől, szülőktől, főnököktől, politikusoktól folyamatosan kijáró leckéztetés. Miért van az, hogy ez a legszebb és legnemesebb tevékenység másod- és harmadosztályú foglalkozássá silányult. Miért, hogy egy érettségiző gyerek odavághatja tanárának, hogy: Ne izguljon tanárnő, ha nem is sikerül az érettségim, ősszel én már háromszor annyit fogok keresni, mint maga tíz év után.

Nem szeretném sem védeni, sem sajnálni a pedagógusokat. Talán megcsillan a remény, hogy közelebb engedik őket ahhoz a különleges és absztrak műszerhez, amellyel kezükbe vehetik hivatásuk alakítását, sorsuk formálását. Ünneprontó sem szeretnék lenni, hiszen ezen az egy napon, a pedagógusok napján drága virágok özönével, talán ismét értékén mérhető kitüntetésekkel és talán vastagabb borítékokkal köszöntik őket. Pedig bizonyára jobban örülnének 365 nap folyamatos bizalmának, a hivatás naponta megújítható energiáinak, az értékek és mértékek új divatának.

Nemrégiben otthon jártam, letettem a virágokat a temetőben, beköszöntem az idősödő rokonokhoz, s elmentem a gyerekkor otthonába. A tanítói lakást felszámolták, az udvar, a hatalmas, a bejárhatatlan zsebkendőnyire szűkült, csak a hársfák dacolnak az idővel. Csak a hársfák. A hársfák, az iskola udvarán.

Lehet-e hitelt búzával törleszteni?

A néphagyomány szerint aratáskezdetől, *Péter-Pál napjától egy hónap választ el* bennünket. Az őszi vetések idején a termelők még nem ismerhették az ideai termelési feltételeket, a várható piaci hatásokat. Időközben bevezették ugyan az 5000-5500 forintos búza minimálárát, amely nélkülöz minden közgazdasági tartalmat, hisz amennyiben a felvásárlási ár ez alá csúszna, a különbözet megfizetését senki sem vállalná. A KGST-piac összeomlása az eddigi búzaértékesítési formákat is felborította, az új kiépítése számtalan akadályba ütközik, amelyekben a fizetési nehézségek játszanak fő szerepet. Bonyolítja a helyzetet, hogy a központi felvásárlás megszűnése és az Agrárpia Rendtartás teljes körű működése közötti átmeneti időszakban a készletezés terhei, állami beavatkozás híján, a termelőket sújtja.

A Csongrád Megyei Agrárkamara napokban megtartott kibővített elnökségi ülésén a helyi Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat elképzeléseit ismerhették meg a résztvevők. Mivel jó termés mutatkozik, a 65 ezer hektárról 320 ezer tonna búza betakarítására számíthatunk. A GMV negyedévenkénti 20 ezer tonna étkezési búzát vesz át, amelyet ki is fizet. A takarmányfelhasználástól és az exportlehetőségektől függő mennyiségekre nem tud előre garanciát vállalni. A takarmányfogyasztás májusig nem változott számottevően, de a harmadik negyedévre egyharmados csökkenést prognosztizálnak. Az árki alakításhoz szükséges információk hiányosak, az

elképzelés szerint a havi tőzsdéi átlagár lesz a mérvadó. A termelő az értékesítéskor, amennyiben nincs megfelelő magtára, a felesleget megegyezés szerint bértárolásra ádhatja a GMV-nek. A vállalat gazdasági érdekei, hitelezési lehetőségei csak ennyit engednek meg. *A szerződés kötéseket június 10-én kezdik.*

Az eddigiekben a termés egyharmadát a termelő gazdaságokban használták fel takarmányozásra. Kérdés, ezt az arányt tudják-e még tartani. Feltételezve a GMV takarmánygabona-igényét, esetleg egész évben a második harmadra vevők lehetnek. A maradék egyelőre az exportálókra vár. Az Agrárpia Rendtartást Koordináló Bizottság országosan 1 millió tonna gabona kivételére hirdetett nyílt pályázatot. A tőzsdéi és a jó termést prognosztizáló világgpiaci információk szerint mindezt nem úszhatjuk meg tetemes állami szubvenciók nélkül.

A sikeres üzletkötések érdekében erről mielőbb dönteni kell. A termelőüzemek pénzügyi tartalékai kimerülöben, eddig az aratáskor kapott biztos pénz fedezte a lejárt hiteleket. Mivel most késnek a bevételek, elszakad a pénzügyi egyensúlyt jelentő vékony szál. Amennyiben a nagy gabonatermelők nem jutnak pótlólagos hitelhez, csődhelyzetbe kerülhetnek. Péter-Pál előtt nem túl biztató kilátás.

T. SZ. I.

Morzsák a Bibliából

„MEGTANÍT MAJD TITEKET MINDENRE ÉS ESZETEKBE JUTTATJA MINDAZT, AMIT NEKTEK MONDTAM” – ígérte Jézus tanítványainak ezekkel a tulajdonságokkal a Szentlélek, akit az Ő nevében küld el az Atya. (János ev. 14:26)

Hurrá! Itt a fantasztikus lehetőség a vizsgák idején, hogy lehet átlávrozni a sok eltékozott tanulási idő elvesztett tudásanyagától. Bizony megszapornak a templomokban ilyenkor a ritka látogatók, még a persely mellett sem mennek el üres kézzel. De az eredmény nagyon kétséges ilyenkor. Ez az ígértet nagyon igaz akkor, amikor a Szentlélek segítségét nem magunkért, hanem másokért kérjük. Találkoztam olyan diákokkal is – nem nagy számban – akik őszinte megbánással kérték Isten bocsánatát tanulásuk mulasztásaiért és egész életük, munkájuk vezetésére, hogy másoknak javát szolgálhassák; és jobban vizsgáztak, mint amire számítottak. Ezek nem csak arra az egy alkalomra gondoltak, hanem teljes életükre és ezt ismeri, meglátja a szívek vizsgálója, akit nem lehet átverni csak most az egyszer nagy ígérettel és huncut visszavonással. „*Őelőtte mindenki leplezetlen és meztelen és neki kell majd számot adnunk.*” (Zsidókhöz írt levél 4:13).

Manapság szaporodnak a Biblia iránt érdeklődők. Vannak, akik mások szervezésére, de olyanok is, akik szemérmesen, maguk próbálják

olvasni, megismerni maguknak, esetleg kis csoportokban. Nélkülözhetetlen a Szentlélek tanító ajándéka a Biblia megértéséhez és nem félremagyarázásához. Egy hasonlattal próbálom megvilágítani. Olyan a Biblia, mint egy tökéletesen felhangolt zongora, amiben csodálatos hangzatok, üzenetek rejteznek, de szükséges hozzá a művész, aki megszólaltatja. A művész is hiába tudja a darabot, az a zongorán szólal meg. Így szólal meg az örök élet beszéde a Bibliából a Szentlélek tanítása által.

De a hasonlat úgy is igaz, hogy odamehet egy zongorához és zenéhez nem értő gyermek és megszólaltathatja ugyanazt a zongorát, ugyanazokat a húrokat és azt gondolja, hogy az a hangzavar vagy naiv kis melódia telik a zongorából. Hallgathatja és megcsodálhatja egy másik gyermek, aki még annyit sem ért a zenéhez. Sajnos, – nem akarok megbántani senkit – sok hangzavart, szellemi, lelki zűrzavart hallgatnak emberek a Szentlélek tanítását nélkülöző Biblia-magyarázóktól, noha azok igen hangosan bizonygatják a Szentlélekkel vagy Szent szellemmel való kapcsolatukat, mert csak úgy tudnak zongorázni. „*Az Istenőtől ihletett teljes Írás hasznos a tanításra, feddésre, megjobbításra, igazságban való nevelésre; hogy az Isten embere teljes mértékben alkalmas és minden jócselekedetre felkészített legyen*” (II. Timótheushoz 3:16).

Ezek minden Biblia-olvasó és -magyarázó javára írtak meg. Vannak ugyanis a Bibliában ellentmondások. Legjellemzőbb pl. amikor az ördög Jézust le akarja ugratni a templom tetéjéről „*hiszen meg van írva: Angyalainak parancsot ad, hogy tenyerükön hordozzanak téged és meg ne üsd lábadat a kőbe!* – Jézus így válaszolt: *VIZSONT MEG VAN ÍRVA: Ne kísérsd az Urat, a te Istenedet!*” (Máté ev. 4: 6-7). Az idézet az eredeti helyén igaz mindkét esetben. Az újraidezésben, alkalmazásban nélkülözhetetlen a Szentlélek segítsége, aki megítéli az ember szívének gondolatait, a teljes Írás keretei között Isten dicsőségére és a másik ember javára, szolgálatában állását.

A Szentlélek mindig Jézust juttatja eszünkbe: amit mondott, amiben példát adott, ahogy segített, ahogy megbocsátotta a bűnöket, ahogy odaáldozza magát a nem igazakért, ahogy Isten Fia, ahogy helyet készít számunkra az Isten örökkévalóságában. „*Mi ezeknek a dolgoknak vagyunk tanúi, és tanúja a Szentlélek, akit azoknak adott az Isten, akik engedelmeskednek neki.*” (Apostolok cselekedetei: 5: 32).

PAPP LÁSZLÓ REFORMÁTUS LELEKÉZ

PAPP GYÖRGY METSZETE

